

P9_TA(2024)0108

Sprawozdanie w sprawie sprawozdania Komisji na temat praworządności z 2023 r.

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 28 lutego 2024 r. Sprawozdanie w sprawie sprawozdania Komisji na temat praworządności z 2023 r. (2023/2113(INI))

(C/2024/6743)

Parlament Europejski,

- uwzględniając Traktat o Unii Europejskiej (TUE), w szczególności jego art. 2, art. 3 ust. 1, art. 3 ust. 3 akapit drugi, art. 4 ust. 3 oraz art. 5, 6, 7, 11, 19 i 49,
- uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), w szczególności artykuły dotyczące poszanowania, ochrony i wspierania demokracji, praworządności i praw podstawowych w Unii, w tym art. 70, 258, 259, 260, 263, 265 i 267,
- uwzględniając Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej (zwaną dalej „kartą”),
- uwzględniając orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE),
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 5 lipca 2023 r. pt. „Sprawozdanie na temat praworządności z 2023 r. – Sytuacja w zakresie praworządności w Unii Europejskiej” (COM(2023)0800),
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2020/2092 z dnia 16 grudnia 2020 r. w sprawie ogólnego systemu warunkowości służącego ochronie budżetu Unii⁽¹⁾ (rozporządzenie dotyczące warunkowości w zakresie praworządności),
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej⁽²⁾ (rozporządzenie w sprawie wspólnych przepisów),
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/692 z dnia 28 kwietnia 2021 r. ustanawiające program „Obywatele, równość, prawa i wartości” oraz uchylające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1381/2013 i rozporządzenie Rady (UE) nr 390/2014⁽³⁾,
- uwzględniając Powszechną deklarację praw człowieka,
- uwzględniając instrumenty ONZ dotyczące ochrony praw człowieka i podstawowych wolności oraz zalecenia i sprawozdania z powszechnego okresowego przeglądu praw człowieka ONZ, a także orzecznictwo organów traktatowych ONZ i specjalne procedury Rady Praw Człowieka,
- uwzględniając europejską konwencję praw człowieka oraz Europejską kartę społeczną, orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz Europejskiego Komitetu Praw Społecznych, konwencje, zalecenia, rezolucje, opinie i sprawozdania Zgromadzenia Parlamentarnego, Komitetu Ministrów, Komisarza Praw Człowieka, Europejskiej Komisji przeciwko Rasizmowi i Nietolerancji, Komitetu Sterującego ds. Przeciwdziałania Dyskryminacji, Różnorodności i Włączenia Społecznego, Komisji Weneckiej oraz innych organów Rady Europy,
- uwzględniając protokół ustaleń między Radą Europy a Unią Europejską z 23 maja 2007 r. oraz konkluzje Rady z dnia 30 stycznia 2023 r. w sprawie priorytetów UE w dziedzinie współpracy z Radą Europy w latach 2023–2024,

⁽¹⁾ Dz.U. L 433 I z 22.12.2020, s. 1.

⁽²⁾ Dz.U. L 231 z 30.6.2021, s. 159.

⁽³⁾ Dz.U. L 156 z 5.5.2021, s. 1.

- uwzględniając uzasadniony wniosek Komisji z dnia 20 grudnia 2017 r. dotyczący decyzji Rady w sprawie stwierdzenia wyraźnego ryzyka poważnego naruszenia przez Rzeczpospolitą Polską zasady praworządności (COM(2017)0835), wydany zgodnie z art. 7 ust. 1 TUE,
- uwzględniając sprawozdania: Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej (FRA) z dnia 19 lipca 2022 r. zatytułowane „Europejskie społeczeństwo obywatelskie still under pressure” [„Europejskie społeczeństwo obywatelskie – nadal pod presją”], z dnia 8 czerwca 2022 r. pt. „Fundamental Rights Report 2022” [„Sprawozdanie na temat praw podstawowych z 2022 r.”], 19 sierpnia 2022 r. pt. „Protecting civic space in the EU” [„Ochrona przestrzeni obywatelskiej w UE”] oraz 3 listopada 2022 r. pt. „Antisemitism – Overview of antisemitic incidents recorded in the European Union 2011-2021” [„Antysemityzm – Ogólne informacje na temat incydentów antysemickich odnotowanych w Unii Europejskiej w latach 2011–2021”] i jej inne sprawozdania, dane i narzędzia, w szczególności system informacji Unii Europejskiej o prawach podstawowych (EFRIS),
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 25 października 2016 r. zawierającą zalecenia dla Komisji w kwestii utworzenia unijnego mechanizmu dotyczącego demokracji, praworządności i praw podstawowych ⁽⁴⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 1 marca 2018 r. w sprawie decyzji Komisji o zastosowaniu art. 7 ust. 1 TUE w związku z sytuacją w Polsce ⁽⁵⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 19 kwietnia 2018 r. w sprawie konieczności ustanowienia instrumentu na rzecz wartości europejskich wspierającego organizacje społeczeństwa obywatelskiego, które propagują wartości podstawowe w Unii Europejskiej na poziomie lokalnym i krajowym ⁽⁶⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 12 września 2018 r. w sprawie wniosku wzywającego Radę do stwierdzenia, zgodnie z art. 7 ust. 1 Traktatu o Unii Europejskiej, istnienia wyraźnego ryzyka poważnego naruszenia przez Węgry wartości, na których opiera się Unia ⁽⁷⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z 13 listopada 2018 r. w sprawie norm minimalnych dla mniejszości w UE ⁽⁸⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie potrzeby utworzenia kompleksowego mechanizmu UE na rzecz ochrony demokracji, praworządności i praw podstawowych ⁽⁹⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 7 października 2020 r. w sprawie ustanowienia unijnego mechanizmu na rzecz demokracji, praworządności i praw podstawowych ⁽¹⁰⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 13 listopada 2020 r. w sprawie wpływu środków stosowanych w odpowiedzi na pandemię COVID-19 na demokrację, praworządność i prawa podstawowe ⁽¹¹⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 17 grudnia 2020 r. w sprawie europejskiej inicjatywy obywatelskiej „Minority SafePack – milion podpisów za różnorodnością w Europie” ⁽¹²⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 10 czerwca 2021 r. w sprawie sytuacji w zakresie praworządności w Unii Europejskiej i stosowania rozporządzenia (UE, Euratom) 2020/2092 w sprawie warunkowości ⁽¹³⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie sprawozdania Komisji na temat praworządności z 2020 r. ⁽¹⁴⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 8 lipca 2021 r. w sprawie opracowania wytycznych dotyczących stosowania ogólnego systemu warunkowości służącego ochronie budżetu Unii ⁽¹⁵⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 16 września 2021 r. zawierającą zalecenia dla Komisji w sprawie uznania przemocy ze względu na płeć za nową dziedzinę przestępczości wymienioną w art. 83 ust. 1 TFUE ⁽¹⁶⁾,

⁽⁴⁾ Dz.U. C 215 z 19.6.2018, s. 162.

⁽⁵⁾ Dz.U. C 129 z 5.4.2019, s. 13.

⁽⁶⁾ Dz.U. C 390 z 18.11.2019, s. 117.

⁽⁷⁾ Dz.U. C 433 z 23.12.2019, s. 66.

⁽⁸⁾ Dz.U. C 363 z 28.10.2020, s. 13.

⁽⁹⁾ Dz.U. C 363 z 28.10.2020, s. 45.

⁽¹⁰⁾ Dz.U. C 395 z 29.9.2021, s. 2.

⁽¹¹⁾ Dz.U. C 415 z 13.10.2021, s. 36.

⁽¹²⁾ Dz.U. C 445 z 29.10.2021, s. 70.

⁽¹³⁾ Dz.U. C 67 z 8.2.2022, s. 86.

⁽¹⁴⁾ Dz.U. C 81 z 18.2.2022, s. 27.

⁽¹⁵⁾ Dz.U. C 99 z 1.3.2022, s. 146.

⁽¹⁶⁾ Dz.U. C 117 z 11.3.2022, s. 88.

- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 11 listopada 2021 r. w sprawie wzmocnienia demokracji oraz wolności i pluralizmu mediów w UE – niewłaściwe wykorzystywanie postępowań cywilnych i karnych do uciszania dziennikarzy, organizacji pozarządowych i społeczeństwa obywatelskiego ⁽¹⁷⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 15 grudnia 2021 r. w sprawie oceny środków mających na celu zapobieganie korupcji, nieprawidłowym wydatkom i niewłaściwemu wykorzystywaniu funduszy unijnych i krajowych w przypadku funduszy pomocy w sytuacjach nadzwyczajnych i obszarów wydatków kryzysowych ⁽¹⁸⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 8 marca 2022 r. w sprawie kurczącej się przestrzeni działania społeczeństwa obywatelskiego w Europie ⁽¹⁹⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 10 marca 2022 r. w sprawie praworządności i konsekwencji wyroku TSUE ⁽²⁰⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 19 maja 2022 r. w sprawie sprawozdania Komisji na temat praworządności z 2021 r. ⁽²¹⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 9 czerwca 2022 r. w sprawie praworządności i ewentualnego zatwierdzenia polskiego krajowego planu odbudowy (RRF) ⁽²²⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 15 września 2022 r. w sprawie sytuacji w zakresie praw podstawowych w Unii Europejskiej w latach 2020–2021 ⁽²³⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 20 października 2022 r. w sprawie praworządności na Malcie pięć lat po zabójstwie Daphne Caruany Galizii ⁽²⁴⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 20 października 2022 r. w sprawie wzrostu liczby zbrodni popełnianych z nienawiści do osób LGBTIQ+ w całej Europie, w świetle niedawnego morderstwa homofobicznego w Słowacji ⁽²⁵⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 10 listopada 2022 r. w sprawie sprawiedliwości rasowej, niedyskryminacji i przeciwdziałania rasizmowi w UE ⁽²⁶⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 24 listopada 2022 r. w sprawie oceny przestrzegania przez Węgry warunków dotyczących praworządności na mocy rozporządzenia w sprawie warunkowości oraz stanu prac nad węgierskim planem odbudowy i zwiększania odporności ⁽²⁷⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 30 marca 2023 r. w sprawie sprawozdania na temat praworządności z 2022 r. – Sytuacja w zakresie praworządności w Unii Europejskiej ⁽²⁸⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 1 czerwca 2023 r. w sprawie naruszania zasad państwa prawnego i praw podstawowych na Węgrzech oraz zamrożonych funduszy UE ⁽²⁹⁾,
- uwzględniając swoje zalecenie z dnia 15 czerwca 2023 r. dla Rady i Komisji w następstwie dochodzenia w sprawie zarzutów naruszenia prawa Unii i niewłaściwego administrowania w jego stosowaniu w odniesieniu do oprogramowania Pegasus i równoważnego oprogramowania szpiegowskiego ⁽³⁰⁾ oraz sprawozdanie swojej komisji śledczej ds. zbadania stosowania oprogramowania Pegasus i równoważnego oprogramowania szpiegowskiego służącego inwigilacji z dnia 22 maja 2023 r.,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 11 lipca 2023 r. w sprawie prawa wyborczego, komisji śledczej i praworządności w Polsce ⁽³¹⁾,

⁽¹⁷⁾ Dz.U. C 205 z 20.5.2022, s. 2.

⁽¹⁸⁾ Dz.U. C 251 z 30.6.2022, s. 48.

⁽¹⁹⁾ Dz.U. C 347 z 9.9.2022, s. 2.

⁽²⁰⁾ Dz.U. C 347 z 9.9.2022, s. 168.

⁽²¹⁾ Dz.U. C 479 z 16.12.2022, s. 18.

⁽²²⁾ Dz.U. C 493 z 27.12.2022, s. 108.

⁽²³⁾ Dz.U. C 125 z 5.4.2023, s. 80.

⁽²⁴⁾ Dz.U. C 149 z 28.4.2023, s. 15.

⁽²⁵⁾ Dz.U. C 149 z 28.4.2023, s. 22.

⁽²⁶⁾ Dz.U. C 161 z 5.5.2023, s. 10.

⁽²⁷⁾ Dz.U. C 167 z 11.5.2023, s. 74.

⁽²⁸⁾ Dz.U. C 341 z 27.9.2023, s. 2.

⁽²⁹⁾ Dz.U. C, C/2023/1223 z 21.12.2023.

⁽³⁰⁾ Dz.U. C, C/2024/494 z 23.1.2024.

⁽³¹⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2023)0268.

- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 19 października 2023 r. w sprawie praworządności na Malcie: sytuacja sześć lat po zabójstwie Daphne Caruany Galizii i potrzeba ochrony dziennikarzy ⁽³²⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 18 stycznia 2024 r. w sprawie sytuacji w zakresie praw podstawowych w Unii Europejskiej – sprawozdanie roczne za lata 2022–2023 ⁽³³⁾,
- uwzględniając rezolucję 2262 (2019) Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy w sprawie promowania praw osób należących do mniejszości narodowych,
- uwzględniając zalecenia i sprawozdania Biura Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka, Wysokiego Komisarza ds. Mniejszości Narodowych, Przedstawiciela ds. Wolności Mediów oraz innych organów Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE), a także współpracę między UE a OBWE w zakresie demokratyzacji, rozwoju instytucjonalnego i praw człowieka oraz coroczne sprawozdanie OBWE w sprawie przestępstw z nienawiści, w którym uczestniczące strony zobowiązały się do przyjęcia ustawodawstwa przewidującego kary uwzględniające wagę przestępstwa z nienawiści, do podjęcia działań w celu przeciwdziałania niskiemu poziomowi zgłaszania oraz wprowadzenia lub do dalszego rozwoju działań w zakresie budowania zdolności dla funkcjonariuszy organów ścigania, prokuratury i sądownictwa w celu zapobiegania przestępstwom z nienawiści, ich dochodzenia i ścigania,
- uwzględniając sprawozdanie komisji śledczej PEGA oraz rezolucję i zalecenia, które powstały na jego podstawie ⁽³⁴⁾,
- uwzględniając sprawozdania zawierające informacje zwrotne, sprawozdania z delegacji pytania wymagające odpowiedzi na piśmie i odpowiedzi Grupy ds. Monitorowania Demokracji, Praworządności i Praw Podstawowych (DRFMG) ⁽³⁵⁾,
- uwzględniając art. 54 Regulaminu,
- uwzględniając opinię przedstawioną przez Komisję Prawną,
- uwzględniając sprawozdanie Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych (A9-0025/2024),
  - A. mając na uwadze, że Unia opiera się na wspólnych wartościach zapisanych w art. 2 TUE, którymi są poszanowanie godności osoby ludzkiej, wolność, demokracja, równość, praworządność oraz poszanowanie praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości; są one wspólne dla państw członkowskich UE, a kraje kandydujące muszą ich przestrzegać, aby przystąpić do UE, ponieważ są one częścią kryteriów kopenhaskich, których nie można pomijać ani zmieniać ich interpretacji po przystąpieniu; mając na uwadze, że demokracja, praworządność i prawa podstawowe to wartości, które się wzajemnie umacniają, a ich podważanie może stanowić systemowe zagrożenie dla Unii oraz dla praw i wolności jej obywateli; mając na uwadze, że poszanowanie praworządności jest wiążące dla całej Unii i jej państw członkowskich na wszystkich szczeblach władzy, w tym dla władz lokalnych;
  - B. mając na uwadze, że podczas Konferencji w sprawie przyszłości Europy wyraźnie wyrażono pragnienie, aby UE w sposób systemowy stała na straży praworządności we wszystkich państwach członkowskich, aby chroniła podstawowe prawa obywateli i aby zachowała wiarygodność przy promowaniu własnych wartości na terytorium UE i za granicą;
  - C. mając na uwadze, że zasada lojalnej współpracy określona w art. 4 ust. 3 TUE nakłada na Unię i państwa członkowskie obowiązek wzajemnego wspierania się w wykonywaniu zobowiązań wynikających z Traktatów, a same państwa członkowskie zobowiązuje do przyjmowania wszelkich właściwych środków ogólnych lub szczególnych w celu zapewnienia wykonania zobowiązań wynikających z Traktatów lub aktów instytucji Unii;
  - D. mając na uwadze, że konieczne jest wzmocnienie i usprawnienie istniejących mechanizmów oraz opracowanie jednolitego i kompleksowego unijnego mechanizmu skutecznej ochrony demokracji, praworządności i praw podstawowych; trzeba także zapewnić przestrzeganie wartości określonych w art. 2 TUE w całej Unii oraz ich promowanie w krajach kandydujących, aby zapobiec tworzeniu przez państwa członkowskie UE prawa krajowego z naruszeniem ochrony przewidzianej w art. 2 TUE;

⁽³²⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2023)0374.

⁽³³⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2024)0050.

⁽³⁴⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2023)0244.

⁽³⁵⁾ Informacje na temat wszystkich działań monitorujących tej grupy można znaleźć na stronie: <https://www.europarl.europa.eu/committees/en/libe-democracy-rule-of-law-and-fundament/product-details/20190103CDT02662>.

- E. mając na uwadze, że przy różnych okazjach Parlament zajmował się w swoich rezolucjach sytuacją w zakresie praworządności w Bułgarii, na Malcie, w Polsce, Rumunii, Słowacji, Słowenii i na Węgrzech; mając na uwadze, że grupa monitorująca ds. demokracji, praworządności i praw podstawowych (DRFMG) przy Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych Parlamentu Europejskiego monitorowała również niektóre kwestie w Belgii, Bułgarii, Czechach, Francji, Grecji, Hiszpanii, na Malcie, w Polsce, Słowacji i Słowenii;
- F. mając na uwadze, że w październiku 2023 r. w Polsce odbyły się wybory parlamentarne, w wyniku których rząd Prawa i Sprawiedliwości stracił władzę; mając na uwadze, że nowy rząd, reprezentujący szeroką koalicję demokratyczną, zdecydowanie zobowiązał się do przywrócenia praworządności i niezależności sądownictwa w Polsce i współpracuje w tym celu z Komisją i Radą UE;
- G. mając na uwadze, że Komisja zasugerowała utworzenie międzyinstytucjonalnej grupy kontaktowej ds. praworządności; mając na uwadze, że Parlament przyjął tę sugestię i zaproponował Komisji i Radzie utworzenie międzyinstytucjonalnego projektu pilotażowego w sprawie demokracji, praworządności i praw podstawowych; mając na uwadze, że w odpowiedzi prezydencja Rady stwierdziła, że może to rozważyć po swojej ocenie dialogu na temat praworządności, natomiast Komisja potwierdziła gotowość do rozmów o utworzeniu nieformalnej grupy kontaktowej ds. praworządności;
- H. mając na uwadze, że niestety rządy kilku państw członkowskich nie zgłosiły swojej dostępności na potrzeby wymiany poglądów w DRFMG oraz nie udzieliły odpowiedzi na jej pytania na piśmie ani nie spotkały się z jej członkami podczas delegacji do państw członkowskich; mając jednak na uwadze, że inne państwa zgłosiły swoją dostępność na potrzeby sesji, pytań i delegacji DRFMG w ramach wspólnej odpowiedzialności za ochronę wartości UE;

Systemy wymiaru sprawiedliwości i prokuratury

1. przypomina, że niezależne sądownictwo to podstawa praworządności, ponieważ jest ono warunkiem wstępnym skutecznego środka odwoławczego w przypadku niespektowania lub naruszania przepisów, praw i wolności oraz zasad demokratycznych; podkreśla, że niezależne i skuteczne sądownictwo ma zasadnicze znaczenie nie tylko dla utrzymania praworządności i demokracji w państwach członkowskich i w Unii, lecz także jest kluczowe dla wdrażania prawa UE, ponieważ w egzekwowaniu prawa UE Komisja polega na krajowych organach sądowych; podkreśla znaczenie wzajemnego zaufania, a jednocześnie zaznacza, że Komisja nie może ignorować niedociągnięć krajowych organów sądowych w niektórych państwach członkowskich ani zakładać, że wszystkie te organy są w stanie zapewnić skuteczne środki odwoławcze; z niepokojem zauważa, że chociaż niektóre systemy sądowe mogą wydawać się solidne i zadowolające na papierze, czasem nie są odporne na zawłaszczanie państwa, ingerencję polityczną czy nepotyzm; jest świadomy faktu, że trudno jest o to podczas zwykłej oceny struktur formalnych; w związku z tym apeluje do Komisji o przeprowadzenie analizy o bardziej jakościowym charakterze, obejmującej elementy kontekstowe, w szczególności na temat długoterminowego wdrażania;
2. zauważa, że Komisja stwierdza znaczne różnice między państwami członkowskimi UE pod względem niezależności sądów i związanych z nią gwarancji; zauważa, że w sprawozdaniu wspomniano o szeregu pozytywnych inicjatyw i bieżących wydarzeń dotyczących rad sądownictwa, zwłaszcza w Luksemburgu, Niemczech, Portugalii, we Włoszech, w Szwecji, Finlandii i na Węgrzech⁽³⁶⁾; zauważa, że zdaniem Komisji nadal należy zająć się problemami dotyczącymi rad sądownictwa w Polsce, Słowacji, Bułgarii, Hiszpanii i na Cyprze; z zaniepokojeniem odnotowuje, że postępowania dyscyplinarne mogą służyć jako narzędzie do ograniczania niezależności sądów, jak ma to miejsce w Bułgarii i jak miało miejsce w Polsce pod rządami Sprawy i Sprawiedliwości; zauważa, że Komisja wreszcie pozwała Polskę do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) w związku z naruszeniem prawa UE przez Trybunał Konstytucyjny; zauważa, że obecny minister sprawiedliwości Rzeczypospolitej Polskiej zobowiązał się usunąć niezgodność z prawem systemu odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów w Polsce, zgodnie z orzeczeniami TSUE i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka;
3. zauważa, że Komisja stwierdza, iż wprawdzie niektóre państwa członkowskie, w tym Finlandia, Austria, Słowenia, Cypr, Szwecja i Węgry, podjęły lub zapowiedziały inicjatywy służące poprawie procesów mianowania sędziów i funkcjonowania sądów wyższego szczebla, jednak nadal istnieją wyzwania związane z mianowaniem sędziów wysokiego szczebla na Malcie, w Grecji, na Litwie, Łotwie i w Irlandii; podkreśla, że Komisja stwierdziła, iż w Polsce utrzymują się poważne zastrzeżenia dotyczące uprzednio mianowanych sędziów Sądu Najwyższego, w tym pierwszej prezes Sądu Najwyższego, oraz ciągłego niewykonania orzeczenia w trybie prejudycjalnym TSUE w sprawie powołania sędziów do Izby Kontroli Nadzwyczajnej; zauważa, że Komisja stwierdza, iż w Słowacji zastrzeżenia nadal budzi pociąganie sędziów do odpowiedzialności karnej z tytułu nadużycia prawa przy wydawaniu orzeczeń sądowych, ponieważ ma negatywny wpływ psychologiczny na sędziów i jest uciążliwe dla organów śledczych; podkreśla, że na Węgrzech utrzymują się poważne zastrzeżenia dotyczące niezależności sądów, co jest sprzeczne z nadrzędnymi kamieniami milowymi Komisji, w tym przeszkody w składaniu wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, problemy z przydzielaniem spraw w Sądzie Najwyższym (Kúria) oraz wadliwy system mianowania prezesa Sądu Najwyższego;

⁽³⁶⁾ Węgierski Komitet Helsiński, Fundamental deficiencies of the Hungarian judicial reform [Fundamentalne niedociągnięcia węgierskiej reformy sądownictwa], 31 października 2023 r.

4. podkreśla, że na sądownictwo należy przeznaczać wystarczające środki, aby było prawdziwie dostępne i mogło zapewniać obywatelom skuteczne środki odwoławcze; zauważa, że według Komisji zwiększone zasoby na rzecz sądownictwa i inne środki podejmowane przez Maltę, Cypr i Grecję nie skutkowały jeszcze skróceniem czasu trwania postępowań, a zaległości w rozpatrywaniu spraw nadal stanowią poważne wyzwanie; mając na uwadze, że w Chorwacji, we Włoszech i w Portugalii podjęto pewne kroki w dobrym kierunku, ale dopiero okaże się, czy reformy będą skuteczne; odnotowuje, że Komisja wezwała Niemcy do zapewnienia odpowiednich zasobów dla systemu wymiaru sprawiedliwości, w tym na poziomie wynagrodzeń dla sędziów, z uwzględnieniem europejskich norm dotyczących zasobów i wynagrodzeń dla systemu wymiaru sprawiedliwości; wzywa Niemcy do dalszego wdrażania „paktu na rzecz praworządności” oraz zapewnienia wystarczających zasobów dla systemu wymiaru sprawiedliwości przez zwiększenie liczby sędziów w celu wzmocnienia federalnego systemu wymiaru sprawiedliwości; dostrzega, że Komisja stwierdza pewne postępy we wdrażaniu zaleceń zawartego w sprawozdaniu na temat praworządności z 2022 r. na temat wydajności systemu wymiaru sprawiedliwości, w tym na Malcie i w Hiszpanii;

5. z zadowoleniem przyjmuje finansowanie z programu „Sprawiedliwość” na wsparcie współpracy sądowej w sprawach cywilnych i karnych oraz na przyczynienie się do dalszego rozwoju europejskiego wymiaru sprawiedliwości;

6. uważa, że aby obywatele mieli skuteczny dostęp do wymiaru sprawiedliwości (zwłaszcza ci, których na niego nie stać), państwa członkowskie powinny uczynić więcej w celu zapewnienia bezpłatnej lub przystępnej cenowo pomocy prawnej oraz powinny dodatkowo ułatwiać dostęp do adwokata; zauważa, że Komisja odnotowuje wysiłki podejmowane w celu zajęcia się kwestiami dostępu do wymiaru sprawiedliwości i pomocy prawnej w Hiszpanii, we Francji, w Finlandii, Bułgarii, na Malcie i Litwie oraz utrzymujące się problemy w Irlandii, Danii, Luksemburgu i na Węgrzech; zauważa także, że Komisja dostrzega trwające działania zmierzające do zapewnienia prawa do dostępu do adwokata w kilku państwach członkowskich, w tym w Hiszpanii, we Francji, w Finlandii, Bułgarii i na Malcie, natomiast w innych państwach członkowskich, takich jak Litwa, Irlandia, Dania, Luksemburg i Węgry, nadal oczekiwana jest poprawa; w tym kontekście wzywa Komisję do uwzględnienia w następnym sprawozdaniu na temat praworządności ocen stosowania dorobku prawnego UE w zakresie pomocy prawnej w sprawach cywilnych i karnych, takich jak dyrektywa Rady 2002/8/WE^(?) z dnia 27 stycznia 2003 r. w sprawie usprawnienia dostępu do wymiaru sprawiedliwości w sporach transgranicznych poprzez ustanowienie minimalnych wspólnych zasad odnoszących się do pomocy prawnej w takich sporach, ponieważ – jak wynika z orzecznictwa TSUE – nadal istnieją wątpliwości co do jej wykładni;

7. podkreśla ważną rolę rad sądownictwa w ochronie niezależności sądów; uważa za konieczne dokonanie oceny reform, które są obecnie przyjmowane w różnych państwach członkowskich, i zachęca do dostosowania składu i sposobu funkcjonowania tych organów do standardów ustanowionych przez Komisję i Radę Europy, które zostały zatwierdzone przez TSUE;

8. zwraca uwagę, że prokuratura jest kluczowym elementem zdolności sądownictwa do zwalczania przestępczości i korupcji; podkreśla znaczenie zagwarantowania autonomii i rozliczalności prokuratury; podkreśla potrzebę wprowadzenia gwarancji, które pomogą zachować autonomię i rozliczalność prokuratury, w tym dopilnowania, aby była ona wolna od nadmiernych nacisków politycznych, zwłaszcza ze strony rządu;

9. wzywa wszystkie państwa członkowskie do przyjęcia kodeksu postępowania sędziów, zgodnie z zaleceniami Grupy Państw przeciwko Korupcji (GRECO) i biorąc pod uwagę, że kodeksy takie mają zastosowanie w Europejskim Trybunale Praw Człowieka (ETPC) i TSUE, do stworzenia niezależnych mechanizmów prowadzenia dochodzeń w sprawie zarzutów naruszenia kodeksu postępowania i innych przepisów, do poprawy ujawniania informacji i przejrzystości w odniesieniu do konfliktów interesów i prezentów otrzymywanych przez wymiar sprawiedliwości, do zajęcia się kwestią efektu „drzwi obrotowych”, a także wymagania od sędziów publicznego wyjaśniania decyzji w sprawie usunięcia ze stanowiska;

10. wyraża zaniepokojenie istotnymi przetasowaniami kadrowymi i zapowiedziami znacznych zmian strukturalnych i organizacyjnych w słowackiej policji i innych niezależnych instytucjach demokratycznych, w tym wśród śledczych pracujących nad sprawami poważnych przestępstw i korupcji na wysokim szczeblu w słowackiej Narodowej Agencji ds. Przestępczości (NAKA), co budzi wątpliwości co do powodów takich zmian; wyraża głębokie zaniepokojenie nieuzasadnionym prowadzeniem przez rząd słowacki przyspieszonego procesu legislacyjnego, w szczególności w odniesieniu do proponowanych zmian w kodeksie karnym i rozwiązania Prokuratury Specjalnej, które zagrażają integralności postępowań sądowych, podważają walkę UE z nadużyciami finansowymi oraz stawiają pod znakiem zapytania ochronę interesów finansowych UE i środowiska naturalnego w Słowacji; wzywa rząd Słowacji do ponownego rozważenia tych zmian w świetle ich potencjalnych skutków dla praworządności, interesów finansowych Unii, a także unijnych ram antykorupcyjnych; przypomina, że każda reforma prawa karnego musi obejmować wystarczające i odpowiednie zabezpieczenia, aby zapewnić kontynuację i skuteczność nowych i toczących się postępowań w sprawach karnych, zwłaszcza w odniesieniu do korupcji na wysokim szczeblu, oraz zagwarantować niezależność sądownictwa i autonomię prokuratury zgodnie z zaleceniami Komisji zawartymi w późniejszych sprawozdaniach na temat praworządności; wyraża zaniepokojenie, że ponowne przydzielenie spraw Prokuratury Specjalnej doprowadzi do znacznych opóźnień oraz że niektóre sprawy mogą ulec przedawnieniu;

^(?) Dz.U. L 26 z 31.1.2003, s. 41.

11. odnotowuje działania rządu hiszpańskiego związane z jego niedawnym zaprzysiężeniem, w tym przyjęcie w przyszłości ustawy o amnestii; uznaje pytania, opinie i obawy wyrażane w odpowiedzi na te wydarzenia przez różne zainteresowane strony, w tym przez stowarzyszenia sędziów, prokuratorów, prawników, naukowców, społeczeństwo obywatelskie i ogół społeczeństwa; zauważa, że Komisja wystosowała również pismo do rządu hiszpańskiego z prośbą o wyjaśnienia; podkreśla, że sytuacja ta zasługuje na niezależną ocenę; w związku z tym wzywa rząd hiszpański do zapewnienia instytucjom europejskim pełnej przejrzystości w odniesieniu do tej ustawy o amnestii i zauważa, że Senat Hiszpanii zwrócił się do Komisji Weneckiej o opinię na temat jej konstytucyjności i zgodności z europejskimi zasadami i normami; ubolewa również nad utrzymującą się od dawna blokadą Rady Sądownictwa, w sprawie której Komisja sformułowała konkretne zalecenia dla władz hiszpańskich w sprawozdaniu na temat praworządności;

Korupcja

12. przypomina, że korupcja stanowi poważne zagrożenie dla praworządności i podkopuje zaufanie do demokracji i równości wobec prawa; apeluje do państw członkowskich i Komisji o podjęcie większych wysiłków w celu wyeliminowania korupcji;

13. podkreśla, że badania Eurobarometru dotyczące korupcji z 2022 r. pokazują, że korupcja pozostaje poważnym problemem dla obywateli i przedsiębiorstw w UE, przy czym duża część Europejczyków uważa, iż w ich kraju korupcja jest powszechna (68 %), a poziom korupcji wzrósł (41 %); docenia, że wszystkie państwa członkowskie wprowadziły już strategię antykorupcyjną, które podlegają regularnym ocenom i przeglądom; przypomina, że do wyeliminowania praktyk korupcyjnych potrzebne są nie tylko solidne ramy prawne, lecz także ich skuteczne wdrażanie oraz że zapobieganie takim praktykom wymaga również przejrzystych i odpowiedzialnych ram zarządzania i uczciwości;

14. ubolewa, że – pomimo obowiązywania strategii antykorupcyjnych we wszystkich państwach członkowskich – istnieją znaczne różnice w postrzeganiu korupcji w UE, przy czym wśród najmniej skorumpowanych państw plasują się Dania, Finlandia, Szwecja i Niemcy, natomiast niepokojące są postrzegane poziomy korupcji w Bułgarii, na Malcie, Węgrzech, w Grecji i Słowenii²⁹; zauważa, również z zaniepokojeniem, że Komisja stwierdza, iż niektóre państwa członkowskie, takie jak Bułgaria, Malta, Węgry, Grecja i Słowenia, nie osiągnęły jeszcze solidnych wyników w prowadzeniu dochodzeń i ściganiu spraw dotyczących korupcji na wysokim szczeblu, skutkujących prawomocnymi wyrokami skazującymi, które mają skutek odstrasżający; odnotowuje niedawno opublikowane sprawozdanie GRECO w sprawie Cypru, w którym zwrócono uwagę na brak faktycznej skuteczności przepisów antykorupcyjnych i wskazano szczególne zagrożenia w organach ścigania⁽³⁸⁾;

15. podkreśla, że urzędnicy państwowi w państwach członkowskich oraz unijni urzędnicy, politycy, wybrani przedstawiciele i przywódcy powinni dawać przykład, nie dopuszczając się żadnych praktyk korupcyjnych, oraz że w dochodzeniach dotyczących korupcji nie powinny mieć miejsca ingerencje rządowe ani polityczne; wzywa grupę monitorującą ds. demokracji, praworządności i praw podstawowych do wykonywania zaleceń wynikających z rezolucji Parlamentu w sprawie praworządności, aby pomagać w zwalczaniu bezkarności za korupcję; zwraca uwagę, że unijni urzędnicy, politycy, wybrani przedstawiciele i przywódcy mogą być również uwikłani w korupcję, czego dowodzi Katargate; w związku z tym ponownie domaga się, aby sprawozdanie roczne obejmowało również instytucje UE; ponawia apel do Komisji o jak najszybsze zakończenie negocjacji w sprawie pełnego członkostwa UE w GRECO;

16. podkreśla, że obywatelom i przedsiębiorstwom należy zapewnić poczucie bezpieczeństwa w zgłaszaniu przypadków korupcji, zwłaszcza przez sygnalizowanie nieprawidłowości; zauważa, że według Komisji nadal występują duże przeszkody w całej UE w sygnalizowaniu nieprawidłowości, chociaż niektóre państwa członkowskie takie jak Słowacja, Cypr, Dania i Malta podjęły kroki stanowiące próbę poprawy tej sytuacji; wzywa rząd Słowacji, aby przestrzegał wiążących zasad unijnej dyrektywy o ochronie sygnalistów⁽³⁹⁾ oraz ponownie rozważył proponowane zmiany w zakresie ochrony sygnalistów w tym kraju; wyraża szczególne zaniepokojenie faktem, że sygnalistów pozbawia się ochrony z mocą wsteczną, co skutkuje brakiem pewności prawa; zauważa, że słowacki Urząd Ochrony Sygnalistów zwracał uwagę Komisji na te kwestie;

17. potępia fakt, że Malta nadal prowadzi swój program obywatelstwa dla inwestorów (CBI), który niesie za sobą poważne zagrożenie korupcją i innymi przestępstwami, zwłaszcza w świetle kroków podjętych przez szereg innych państw członkowskich w celu zniesienia takich programów; zwraca uwagę na toczące się przed TSUE postępowanie wszczęte przez Komisję przeciwko Malcie w związku z jej programem CBI i potwierdza swoje stanowisko, zgodnie z którym Komisja powinna skorzystać z przysługującego jej uprawnienia do proponowania przepisów i inicjować unijny zakaz legislacyjny w odniesieniu do wszystkich programów CBI w UE;

⁽³⁸⁾ GRECO, Fifth evaluation round, Preventing corruption and promoting integrity in central governments (top executive functions) and law enforcement agencies, Evaluation report [Piąta runda ocen – Zapobieganie korupcji i promowanie uczciwości w rządach centralnych (najwyższe funkcje wykonawcze) i organach ścigania – Sprawozdanie z oceny], Cypr, 2 października 2023 r.

⁽³⁹⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1937 z dnia 23 października 2019 r. w sprawie ochrony osób zgłaszających naruszenia prawa Unii (Dz.U. L 305 z 26.11.2019, s. 17).

18. uznaje ważną rolę Prokuratury Europejskiej (EPPO) w ochronie praworządności i walce z korupcją w Unii oraz zachęca Komisję, by w kolejnych sprawozdaniach ściśle monitorowała poziom współpracy państw członkowskich z EPPO; wzywa państwa członkowskie, które jeszcze tego nie uczyniły, by przystąpiły do EPPO; z zadowoleniem odnotowuje, że Polska rozpoczęła procedurę przystąpienia do Prokuratury Europejskiej, co świadczy o zdecydowanym zaangażowaniu nowego rządu w ochronę interesów finansowych UE i skuteczne zwalczanie korupcji; uważa, że warunkiem wstępnym otrzymania funduszy UE powinno być członkostwo w EPPO; ponawia apel o rozszerzenie mandatu EPPO;

19. jest zdania, że Europol, Eurojust, Europejski Trybunał Obrachunkowy, EPPO i Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) powinny skuteczniej współpracować w celu zapobiegania korupcji zarówno w państwach członkowskich UE, jak i w instytucjach unijnych; w tym kontekście apeluje również o utworzenie skutecznego unijnego organu ds. etyki;

20. zauważa, że korupcja może obejmować organy krajowe, w tym organy sądowe i policyjne, które same mają za zadanie ją zwalczać; w tym kontekście nadal wyraża zaniepokojenie powolnymi i ograniczonymi postępami w eliminowaniu kultury bezkarności na najwyższym szczeblu na Malcie, ujawnionej przez niezależne dochodzenie publiczne w sprawie zabójstwa Daphne Caruany Galizii; uważa, że organy UE, takie jak Europol, odgrywają ważną rolę w prowadzeniu dochodzeń w sprawie korupcji i gromadzeniu dowodów, ale na przeszkodzie staje wymóg krajowej zgody na udział Europolu; apeluje o zwiększenie mandatu Europolu, aby umożliwić mu prowadzenie dochodzeń w przypadkach korupcji opisanych powyżej; podkreśla znaczenie zagwarantowania nadzoru nad Europolem na szczeblu UE, wzmocnienia niezależnych unijnych mechanizmów rozliczalności, organów i agencji oraz poprawy demokratycznej kontroli działalności Europolu, w tym przez grupę ds. wspólnej kontroli parlamentarnej, obejmującej systematyczną ocenę wszystkich działań agencji i przestrzegania jej mandatu, a także obowiązku podejmowania działań następczych w związku z zaleceniami wydanymi agencji przez Parlament;

21. z zadowoleniem przyjmuje wnioski Komisji dotyczące walki z korupcją, które stanowią odpowiedź na apel Parlamentu o nasilenie walki z korupcją; zauważa, że Komisja zamierza uwzględnić aspekt korupcji w opracowywaniu polityk i programów UE oraz aktywnie wspierać wysiłki państw członkowskich na rzecz wdrożenia solidnych polityk i przepisów antykorupcyjnych; z zadowoleniem przyjmuje gotowość do zajęcia się transgranicznym wymiarem korupcji poprzez kryminalizację przestępstw korupcyjnych i harmonizację kar w całej UE;

22. podkreśla, że korupcja i pranie pieniędzy są ze sobą nierozzerwalnie powiązane oraz że pranie pieniędzy jest jednym z najważniejszych czynników umożliwiających nielegalną działalność w ramach przestępczości zorganizowanej (a tym samym atak na praworządność), poprzez którą przestępcy przekazują dochody z przestępstwa do legalnej gospodarki; jest świadomy, że nadużycia finansowe na szkodę budżetu UE mogą również być wstępem do prania pieniędzy; potwierdza swoje głębokie przekonanie, że tylko poprzez wzmocnienie unijnej struktury zwalczania nadużyć finansowych i zwiększenie przejrzystości w instytucjach europejskich można skutecznie i wydajnie realizować i wzmocnić ochronę interesów finansowych UE, przewyżczając nieodłączne ograniczenia systemów krajowych, które nie są wystarczające do przeciwdziałania atakom na interesy finansowe Unii o coraz bardziej transnarodowym charakterze;

Niezależne organy

23. podkreśla, że mechanizmy kontroli i równowagi mogą funkcjonować tylko wtedy, gdy trybunały konstytucyjne, rzecznicy praw obywatelskich, krajowe instytucje praw człowieka, firmy audytorskie, organy ds. równości i wszystkie inne niezależne organy są w stanie funkcjonować i mają wystarczająco szerokie uprawnienia, niezależność, uczciwość i odpowiednie finansowanie;

24. zauważa, że według Komisji sytuacja w państwach członkowskich dotycząca rzeczników praw obywatelskich, krajowych instytucji praw człowieka, organów ds. równości i innych niezależnych organów – na Cyprze, w Słowacji, Luksemburgu, Portugalii, Słowenii i Polsce zaszły pewne zmiany we właściwym kierunku, na Litwie, Węgrzech i w Chorwacji wciąż są pewne wyzwania, we Włoszech, w Czechach, na Malcie i w Rumunii w ogóle nie utworzono krajowej instytucji praw człowieka zgodnie z zasadami paryskimi ONZ, w Bułgarii, Hiszpanii i Austrii wystąpiły opóźnienia w powoływaniu na stanowiska w różnych niezależnych organach, a w Polsce zagrożone jest skuteczne funkcjonowanie Najwyższej Izby Kontroli; z wielkim zaniepokojeniem odnotowuje niedawne wydarzenia w Grecji, gdzie niezależne organy, takie jak grecki Urząd ds. Bezpieczeństwa Komunikacji i Prywatności (ADAE) i grecki Urząd Ochrony Danych, są pod coraz większą presją ze względu na ich prace związane z nielegalnym stosowaniem oprogramowania szpiegowskiego, a członkowie zarządu ADAE zostali niedawno ostatnio pospiesznie zastąpieni na skutek decyzji greckiego parlamentu, najwyraźniej ze względu na zbliżającą się decyzję ADAE o nałożeniu grzywny na grecką agencję wywiadowczą;

Pluralizm mediów i wolność mediów

25. podkreśla, że bez pluralizmu mediów i wolności mediów życie demokratyczne i praworządność nie mogą przetrwać;

26. uważa, że przejrzysta własność mediów stanowi podstawowe minimum dla zachowania pluralizmu mediów; zauważa stwierdzenie Komisji, że od czasu opublikowania sprawozdania na temat praworządności z 2022 r. w Grecji, Luksemburgu i Szwecji przyjęto nowe przepisy zwiększające przejrzystość własności mediów lub poprawiające publiczną dostępność informacji o własności mediów oraz że takie przepisy wzmocniono na Cyprze; zauważa, że w Bułgarii, Czechach i Francji zmiany jeszcze nie nastąpiły; zachęca instytucje europejskie, aby wreszcie przyjęły solidny i ambitny akt o wolności mediów, aby zapewnić harmonizację przejrzystości przepisów w sprawie własności mediów na szczeblu UE;

27. zauważa, że Komisja stwierdza, iż organy regulacyjne ds. mediów nie są chronione wystarczającymi zabezpieczeniami przed nadmiernymi naciskami politycznymi (np. na Węgrzech i w Słowenii, a do niedawna w Polsce – za poprzedniego rządu, kierowanego przez Prawo i Sprawiedliwość) oraz że organom brakuje zasobów (zwłaszcza w Grecji i Rumunii); wzywa Komisję do podjęcia wszystkich koniecznych środków i zapewnienia skutecznego wdrażania art. 30 dyrektywy o audiowizualnych usługach medialnych⁽⁴⁰⁾, zawierającego wymóg dotyczący zabezpieczeń niezależności krajowych władz regulacyjnych;

28. podkreśla znaczenie niezależności redakcyjnej mediów publicznych oraz obowiązek przestrzegania tej zasady przez wszystkie państwa członkowskie; podkreśla potrzebę ustanowienia gwarancji przeciwko ingerencjom wewnętrznym i zewnętrznym; uważa, że należy chronić media publiczne przed naciskami politycznymi, w tym nieuzasadnionymi zwolnieniami, oraz należy wdrożyć gwarancje swobodnego podejmowania decyzji redakcyjnych; zauważa, że według Komisji Luksemburg, Słowenia, Niemcy, Estonia, Słowacja i Czechy podjęły inicjatywy na rzecz wzmocnienia gwarancji prawnych lub środków budżetowych, aby zwiększyć niezależność krajowych nadawców publicznych, podczas gdy Cypr, Irlandia i Szwecja również omawiają reformy, natomiast w Rumunii, na Malcie i na Węgrzech brak jest takich środków; odnotowuje wysiłki nowego polskiego rządu na rzecz przywrócenia niezależności nadawcy publicznego; zauważa, że w najnowszym Monitorze Pluralizmu Mediów ryzyko dla autonomii redakcyjnej i niezależności politycznej na Malcie oceniono jako „wysokie” i zmieniono ocenę ogólnego ryzyka dla pluralizmu mediów ze „średniego” na „wysokie”;

29. z zaniepokojeniem odnotowuje planowaną restrukturyzację Słowackiego Radia i Telewizji (RTVS), głównego nadawcy publicznego w tym kraju; podkreśla, jak ważne jest zachowanie wolnych i niezależnych mediów jako fundamentu demokratycznego społeczeństwa; ubolewa nad decyzją słowackiego premiera i kilku urzędników rządowych o wstrzymaniu komunikacji z kluczowymi mediami i uznaje ją za istotną przeszkodę dla prawa obywateli do otrzymywania odpowiednich informacji od rządu; podkreśla, że takie działania ograniczają wolność i przejrzystość mediów oraz przyczyniają się do rozpowszechniania manipulacyjnej dezinformacji w przestrzeni publicznej;

30. apeluje do Rady i Komisji o zapewnienie odpowiedniego finansowania z przeznaczeniem na niezależne, ogólnoeuropejskie dziennikarstwo wysokiej jakości na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym;

Ochrona dziennikarzy

31. przypomina, że niezależne dziennikarstwo jest kluczowym elementem demokratycznej praworządności w ramach podstawowych mechanizmów kontroli i równowagi, a także elementem kontroli publicznej; wyraża zaniepokojenie podejmowanymi przez niektóre rządy i siły gospodarcze celowymi próbami uciszenia dziennikarzy, którzy ujawniają nadużycia; podkreśla, że bezpodstawne ingerencje i naciski, strach oraz autocenzura wywierają efekt mrozący wobec korzystania z dziennikarskiej wolności wypowiedzi;

32. ubolewa nad niepokojącymi tendencjami dotyczącymi bezpieczeństwa dziennikarzy w niektórych państwach członkowskich; zauważa, że od 2015 r. platforma Rady Europy propagująca ochronę dziennikarstwa i bezpieczeństwo dziennikarzy zarejestrowała ponad 1 600 ostrzeżeń o groźbach; ubolewa nad zastraszaniem dziennikarzy podczas kampanii wyborczych, co ostatnio miało miejsce podczas wyborów w Słowacji; ubolewa nad brakiem poprawy warunków pracy dziennikarzy na Malcie od czasu zabójstwa Daphne Caruany Galizii, w tym brakiem skutecznego wdrożenia zaleceń zawartych w sprawozdaniu z dochodzenia publicznego z 29 lipca 2021 r.; wzywa słowackich urzędników rządowych do powstrzymania się od ataków werbalnych na osoby fizyczne; podkreśla, że urzędnicy publiczni i rządowi mają obowiązek służyć wszystkim obywatelom, zwłaszcza w kraju, w którym doszło do przestępstw z nienawiści i do zabójstwa dziennikarza;

⁽⁴⁰⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/13/UE z dnia 10 marca 2010 r. w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących świadczenia audiowizualnych usług medialnych (dyrektywa o audiowizualnych usługach medialnych) (Dz.U. L 95 z 15.4.2010, s. 1).

33. jest zaniepokojony ciągłym stosowaniem powództw SLAPP w całej Unii Europejskiej; wzywa państwa członkowskie do wdrożenia zalecenia Komisji (UE) 2022/758⁽⁴¹⁾ oraz do przyjęcia krajowych środków przeciwdziałających SLAPP w celu ochrony dziennikarzy i obrońców praw człowieka, którzy uczestniczą w debacie publicznej, przed ewidentnie bezpodstawnymi lub stanowiącymi nadużycie postępowaniami sądowymi; zauważa, że można to osiągnąć przez likwidację kar pozbawienia wolności za zniesławienie, depenalizację zniesławienia i preferowanie zamiast tego postępowań cywilnych lub administracyjnych; z zadowoleniem przyjmuje porozumienie polityczne między współprawodawcami UE w sprawie dyrektywy w sprawie przeciwdziałania SLAPP⁽⁴²⁾; wzywa Komisję, aby przeanalizowała możliwość zaproponowania dalszych przepisów w celu objęcia nimi wszystkich przypadków SLAPP, w tym przypadków krajowych; ubolewa, że pomimo zastrzeżeń zgłoszonych przez różne organizacje międzynarodowe zaproponowane przez Maltę przepisy przeciwdziałające strategicznym powództwom zmierzającym do stłumienia debaty publicznej (SLAPP) najwyraźniej nie chronią wystarczająco pracy dziennikarzy⁽⁴³⁾; ponawia apel do niektórych maltańskich polityków, w tym byłego premiera Malty, o wycofanie spraw o zniesławienie odziedziczonych przez spadkobierców Daphne Caruany Galizii, które nadal trwają po kilku latach od jej zabójstwa;

34. wzywa rząd grecki, aby zajął się poważnymi problemami wskazanymi przez mechanizm szybkiego reagowania w kwestii wolności mediów (MFRR) – sojusz, który śledzi i monitoruje naruszenia wolności prasy i mediów oraz reaguje na nie, w szczególności w związku z arbitralną inwigilacją, przestępstwami wobec dziennikarzy i bezkarnością tych przestępstw, powództwami SLAPP oraz niezależnością i pluralizmem mediów⁽⁴⁴⁾; z zadowoleniem przyjmuje utworzenie grupy zadaniowej ds. ochrony i bezpieczeństwa dziennikarzy i innych pracowników sektora mediów oraz wzmocnienia ich pozycji, której celem jest zwiększenie bezpieczeństwa i niezależności dziennikarzy i innych pracowników mediów, podnoszenie świadomości, a także monitorowanie bezpieczeństwa dziennikarzy, rozpoczęte przez grupę zadaniową zgodnie z zaleceniem Komisji (UE) 2021/1534 z dnia 16 września 2021 r. w sprawie zapewnienia ochrony i bezpieczeństwa dziennikarzom i innym pracownikom sektora mediów oraz wzmocnienia ich pozycji w Unii Europejskiej⁽⁴⁵⁾; z wielkim zaniepokojeniem odnotowuje niedawne zatrzymanie reporterki przez władze francuskie, najwyraźniej w celu ujawnienia jej źródeł, a także nielegalne podsłuchiwanie holenderskiego dziennikarza pracującego dla „De Correspondent”;

35. stanowczo potępia brak decydującego przełomu w śledztwie w sprawie zamordowania Giorgosa Karaivaza; zauważa, że dwóch domniemych sprawców aresztowano ponad dwa lata po morderstwie na podstawie dowodów, którymi, jak się okazuje, policja dysponowała od początku; uważa, że osoba, która zleciła to morderstwo, nadal nie została zidentyfikowana; zauważa, że Giorgos Karaivaz – podobnie jak Daphne Caruana Galizia i Ján Kuciak – prowadził śledztwa w sprawie korupcji i przestępczości oraz że być może miał wysoko postawionych wrogów, w tym w kręgach politycznych; zwraca uwagę, że osoba podejrzana o zlecenie morderstwa Daphne Caruany Galizii nadal nie została skazana, a władze nie zajęły się odpowiednio wszystkimi przypadkami korupcji i przestępstw, które dziennikarka badała;

36. potępia nielegalną inwigilację dziennikarzy, w szczególności za pomocą oprogramowania szpiegowskiego; jest zbulwersowany odmową wdrożenia przez Komisję Europejską wszystkich zaleceń specjalnej komisji śledczej ds. oprogramowania Pegasus i uważa, że stanowi to zaniechanie z jej strony; ponownie apeluje do Komisji, aby oceniła spełnienie określonych w zaleceniu warunków szczegółowych dotyczących Cypru, Grecji, Węgier, Polski i Hiszpanii, na co przewidziany był termin 30 listopada 2023 r.; z zadowoleniem przyjmuje utworzenie w polskim Sejmie specjalnej komisji śledczej posiadającej uprawnienia śledcze; apeluje o przeprowadzenie szczegółowego dochodzenia w sprawie zarzutów poważnych naruszeń przepisów krajowych i unijnych, dotyczących prowadzenia przez rząd Prawa i Sprawiedliwości bezprawnej inwigilacji w celach politycznych; jest zaniepokojony faktem, że lista ofiar ma być bardzo długa i że ma być na niej wielu polityków, prawników, prokuratorów, dziennikarzy, przedsiębiorców, aktywistów i inne osoby; zwraca uwagę, że sprawiedliwości nie wymierzono w żadnym z licznych przypadków nadużywania oprogramowania szpiegowskiego przeciwko dziennikarzom, działaczom, politykom, prawnikom i innym osobom stanowiącym cel polityczny; w związku z tym stwierdza, że wbrew temu, co zakłada Komisja, wiele organów krajowych nie chce ani nie jest w stanie zająć się tą sprawą, co sprawia, że ofiary są pozbawione skutecznego środka prawnego, a demokracja nie jest chroniona; jest głęboko zaniepokojony mrozącym efektem bezkarności nadużywania oprogramowania szpiegowskiego wobec dziennikarzy i ich źródeł; podkreśla, że bezprawne wykorzystywanie oprogramowania szpiegowskiego przez rządy krajowe bezpośrednio i pośrednio wpływa na uczciwość podejmowania decyzji, podważając tym samym demokrację w Unii Europejskiej, i wskazuje na pilną potrzebę większej przejrzystości i rozliczalności prawnej sektora nadzoru;

⁽⁴¹⁾ Zalecenie Komisji (UE) 2022/758 z dnia 27 kwietnia 2022 r. w sprawie ochrony dziennikarzy i obrońców praw człowieka, którzy angażują się w debatę publiczną, przed ewidentnie bezpodstawnymi lub stanowiącymi nadużycie postępowaniami sądowymi („strategiczne powództwa zmierzające do stłumienia debaty publicznej”), Dz.U. L 138 z 17.5.2022, s. 30.

⁽⁴²⁾ Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ochrony osób, które angażują się w debatę publiczną, przed ewidentnie bezpodstawnymi lub stanowiącymi nadużycie postępowaniami sądowymi („strategiczne powództwa zmierzające do stłumienia debaty publicznej”) (COM(2022)0177).

⁽⁴³⁾ Komisarz Praw Człowieka Rady Europy, pismo do przewodniczącego parlamentu Malty, 26 września 2023 r.

⁽⁴⁴⁾ Międzynarodowy Instytut Prasowy, *Murdered, surveilled and sued: decisive action needed to protect journalists and salvage press freedom in Greece* [Mordowani, inwigilowani i pozywani: potrzeba zdecydowanych działań, aby chronić dziennikarzy i uratować wolność prasy w Grecji], 27 września 2023 r.

⁽⁴⁵⁾ Dz.U. L 331 z 20.9.2021, s. 8.

37. przypomina, że handel oprogramowaniem szpiegowskim i jego stosowanie muszą być ściśle uregulowane, że stosowanie oprogramowania szpiegowskiego przez państwa członkowskie musi być proporcjonalne i nie może być arbitralne oraz że inwigilacja może być dozwolona tylko w nielicznych z góry określonych sytuacjach; uważa, że skuteczne mechanizmy *ex ante* zapewniające nadzór sądowy mają kluczowe znaczenie dla ochrony wolności jednostki; potwierdza, że zezwalanie na nieograniczone możliwości nadzoru nie może zagrażać indywidualnym prawom; podkreśla, że ważna jest również zdolność wymiaru sprawiedliwości do sprawowania znaczącego i skutecznego nadzoru *ex post* w dziedzinie wniosków o nadzór nad bezpieczeństwem narodowym, aby zapewnić możliwość kwestionowania nieproporcjonalnego korzystania z oprogramowania szpiegowskiego przez rządy;

38. podkreśla, że skutki bezprawnego stosowania oprogramowania szpiegowskiego są znacznie dotkliwsze w państwach członkowskich, gdzie organy, do których normalnie należałoby prowadzenie dochodzeń, gwarantowanie zadośćuczynienia osobom będącym celem inwigilacji i zapewnianie rozliczalności, są zawłaszczane przez państwo i gdzie trwa kryzys praworządności i zagrożona jest niezależność wymiaru sprawiedliwości, przez co nie można polegać na organach krajowych; w związku z tym apeluje do Komisji, aby sprawozdanie na temat praworządności obejmowało specjalne monitorowanie i zalecenia w odniesieniu do poszczególnych państw członkowskich w związku z bezprawnym wykorzystywaniem przez nie oprogramowania szpiegowskiego, wraz z oceną zdolności instytucji państwowych do reagowania w celu zapewnienia zadośćuczynienia dotkniętym osobom;

Przejrzystość i dostęp do informacji

39. ubolewa nad ciągłymi trudnościami w uzyskiwaniu informacji i dostępie do dokumentów napotykanymi przez wielu obywateli, dziennikarzy i parlamentarzystów w wielu państwach członkowskich; podkreśla, że zbyt często organy publiczne celowo udaremniają dostęp do informacji i dokumentów, na przykład nieproporcjonalnie opóźniając decyzje lub udzielając tylko pozornego dostępu przez jedynie częściowe udostępnianie informacji; zauważa, że według ustaleń Komisji niektóre państwa członkowskie, takie jak Czechy, Litwa i Słowacja, podjęły inicjatywy w celu lepszego uregulowania dostępu do informacji, zaś inne, takie jak Niemcy, Hiszpania, Chorwacja, Luksemburg i Węgry, pracują nad poprawą sytuacji w tym obszarze; zauważa jednak, że niektóre państwa, takie jak Malta, Austria i Finlandia, nadal nie w pełni zajmują się tymi problemami; ponawia apel do rządu maltańskiego o wycofanie odwołań od szeregu wniosków o udzielenie wolności informacji złożonych przez serwis informacyjny *The Shift News*;

40. wzywa instytucje UE, by dawały przykład pod względem dostępu do informacji i dokumentów; w związku z tym odnotowuje sprawozdanie specjalne Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich dotyczące czasu rozpatrywania przez Komisję Europejską wniosków o publiczny dostęp do dokumentów, opracowane w następstwie dochodzenia strategicznego w tej sprawie, w którym stwierdzono niewłaściwe administrowanie, gdyż Komisja dopuszczała się systematycznych i znacznych opóźnień w zatwierdzaniu wniosków⁽⁴⁶⁾; wzywa Komisję do definitywnego rozwiązania tego powtarzającego się problemu;

41. zachęca państwa członkowskie do uregulowania działalności lobbingowej przez wprowadzenie krajowych obowiązkowych rejestrów służących przejrzystości dla wszystkich polityków oraz członków i urzędników rządów, organów i agencji; wzywa polityków, członków rządów oraz urzędników organów i agencji, aby podawali wykazy wszystkich swoich spotkań do wiadomości publicznej;

Wymiar gospodarczy praworządności

42. wzywa do wzmocnienia zasady praworządności na rynku wewnętrznym; podkreśla, że niezawodne i stabilne struktury praworządności są kluczowymi filarami inwestycji i handlu, o zasadniczym znaczeniu dla konkurencyjności, a tym samym dla zdolności systemu ochrony socjalnej i rynku pracy w Unii Europejskiej; ubolewa nad podejmowanymi przez państwa członkowskie w tej dziedzinie środkami naruszającymi prawo Unii, takimi jak niektóre środki protekcjonistyczne;

43. domaga się ściślejszego monitorowania gospodarczego wymiaru praworządności; wzywa Komisję, aby sprawozdaniu na temat praworządności, w związku z jego poszerzonym zakresem, położyła większy nacisk i zwróciła szczególną uwagę na wymiar gospodarczy;

44. ponownie potępia zgłaszane systemowe dyskryminujące, nieprzejrzyste i nieuczciwe praktyki wobec przedsiębiorstw w niektórych sektorach na Węgrzech oraz wykorzystywanie unijnych środków finansowych do wzbogacania sojuszników politycznych rządu, co jest sprzeczne z unijnymi przepisami dotyczącymi konkurencji i zamówień publicznych; wyraża głębokie zaniepokojenie coraz większą koncentracją przedsiębiorstw w rękach oligarchów posiadających powiązania z obecnym rządem, którzy publicznie zasygnalizowali chęć dokonania zakupów w tych kluczowych sektorach, a także działaniami ukierunkowanymi na konkurentów tych przedsiębiorstw;

⁽⁴⁶⁾ Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich, sprawozdanie specjalne z dochodzenia strategicznego dotyczącego czasu rozpatrywania przez Komisję Europejską wniosków o publiczny dostęp do dokumentów (OI/2/2022/OAM), 18 września 2023 r.

45. przypomina, że w zakresie stosowania Traktatów wszelka dyskryminacja ze względu na przynależność państwową jest zakazana zgodnie z kartą oraz że swoboda przedsiębiorczości, swoboda świadczenia usług i swoboda przepływu kapitału mają podstawowe znaczenie dla jednolitego rynku; podkreśla, że przepisy dotyczące równego traktowania zakazują jawnej i ukrytej dyskryminacji ze względu na przynależność państwową lub, w przypadku przedsiębiorstwa, siedzibę; podkreśla, że właściwe wdrożenie zasad konkurencji i zamówień publicznych leży również w interesie węgierskich przedsiębiorstw;

46. wzywa wszystkie państwa członkowskie, by dowiodły swojego zobowiązania do zachowania praworządności przed społecznością międzynarodową oraz dokładnie i spójnie wdrożyły wszystkie przyjęte unijne środki ograniczające; wzywa Komisję do uważnego monitorowania tych działań;

Przestrzeń społeczeństwa obywatelskiego

47. uznaje kluczową rolę społeczeństwa obywatelskiego i zdrowej przestrzeni obywatelskiej w utrzymywaniu i ochronie praworządności oraz ponawia swój apel o poświęcenie osobnego rozdziału sytuacji społeczeństwa obywatelskiego w państwach członkowskich; zauważa, że według Komisji Malta, Irlandia, Bułgaria, Litwa i Niemcy ogłosiły lub rozpoczęły działania na rzecz poprawy ram dotyczących społeczeństwa obywatelskiego oraz że społeczeństwo obywatelskie stoi w obliczu szczególnych wyzwań na Cyprze, w Grecji, w Hiszpanii, we Włoszech i we Francji, a w obliczu stałych autorytarnych i poważnych ograniczeń systemowych na Węgrzech i w Polsce za poprzedniego rządu pod przewodnictwem Prawa i Sprawiedliwości; wzywa wszystkie państwa członkowskie, aby zaakceptowały organizacje społeczeństwa obywatelskiego jako ważne zainteresowane strony w życiu demokratycznym oraz stworzyły sprzyjające warunki dla społeczeństwa obywatelskiego;

48. wzywa Komisję, aby nadal inwestowała, z wykorzystaniem specjalnych środków finansowych, w budowanie zdolności organizacji społeczeństwa obywatelskiego do monitorowania stanu praworządności w państwach członkowskich i do sprawozdawczości na ten temat, np. za pośrednictwem programu „Obywatele, równość, prawa i wartości”, i aby zapewniła odpowiednią ochronę organizacjom społeczeństwa obywatelskiego zaangażowanym w ten proces; z zaniepokojeniem odnotowuje, że stronniczy podział finansowania w niektórych państwach wpływa na organizacje społeczeństwa obywatelskiego propagujące prawa słabszych grup społecznych lub działające ogólnie na rzecz spraw, na które rządy nie przeznaczają wsparcia; zachęca do dogłębnej oceny tych kwestii we wszystkich państwach objętych zakresem sprawozdania i podkreśla, że należy opracować zalecenia dla poszczególnych krajów dotyczące tych kwestii; wzywa Komisję, aby rozważyła bezpośrednie zarządzanie funduszami UE, tak by zagwarantować, że kwalifikujący się beneficjenci, w tym organizacje społeczeństwa obywatelskiego, przedsiębiorstwa i organy lokalne, otrzymają przeznaczone dla nich unijne środki finansowe;

49. z zadowoleniem przyjmuje wniosek Komisji dotyczący dyrektywy w sprawie europejskich stowarzyszeń transgranicznych (COM(2023)0516) oraz zobowiązuje się do priorytetowego traktowania jej przyjęcia; apeluje ponadto do Komisji, aby ustanowiła strategię przewidującą minimalne normy ochrony organizacji społeczeństwa obywatelskiego we wszystkich państwach członkowskich, tak by promować środowisko regulacyjne i polityczne wolne od zagrożeń i ataków oraz zapewniać tym organizacjom zrównoważony i niedyskryminacyjny dostęp do zasobów, a zarazem wspierać i promować ich zaangażowanie w dialog obywatelski i udział w kształtowaniu polityki;

50. jest głęboko zaniepokojony zapowiedzianymi przez rząd Słowacji planami przyjęcia przepisów, które osłabiłyby przestrzeń społeczeństwa obywatelskiego, w tym przez ograniczenie pracy organizacji pozarządowych i stygmatyzację organizacji otrzymujących finansowanie z zagranicy;

51. ubolewa, że w ostatnich latach dochodzi do stałego pogorszenia sytuacji obrońców praw człowieka w UE; wzywa Komisję i państwa członkowskie, aby podjęły niezbędne środki w celu zapewnienia obrońcom praw człowieka możliwości pracy wolnej od przeszkód i niepewności;

Legalne użycie siły przez policję zgodnie z zasadami praworządności, a także wolność słowa i pokojowych zgromadzeń

52. podkreśla, że egzekwowanie prawa odgrywa zasadniczą rolę w utrzymywaniu praworządności, stwarzaniu bezpiecznego środowiska dla ludzi i umożliwianiu im korzystania z praw podstawowych; ubolewa, że zgodnie ze sprawozdaniem Komisji na temat praworządności z 2023 r. w wielu państwach członkowskich, w tym w Belgii, na Cyprze, w Portugalii i w Słowacji, organy ścigania nie dysponują wystarczającymi zasobami, aby skutecznie wykonywać obowiązki, takie jak walka z korupcją; wzywa państwa członkowskie do zapewnienia policji i innym organom ścigania odpowiedniego finansowania, szkolenia i zasobów kadrowych;

53. podkreśla, że uprawnienie do użycia siły należy traktować z ogromną ostrożnością, i podkreśla, że państwa członkowskie muszą zapewniać, by policja używała siły tylko wówczas, gdy jest to zdecydowanie konieczne i tylko w zakresie wymaganym do osiągnięcia uzasadnionego celu; przypomina, że policja musi wykonywać swoje zadania zgodnie z zasadą bezstronności i niedyskryminacji; wzywa państwa członkowskie do prowadzenia wnikliwych dochodzeń w sprawach nadmiernego użycia siły lub dyskryminacyjnego traktowania przez organy ścigania oraz zapewnienia gwarancji systemowych przeciwko takim nadużyciom;

54. wzywa państwa członkowskie do uwzględniania kodeksu etyki policyjnej Rady Europy w tym zakresie; uważa, że funkcjonariusze policji powinni być przeszkoleni w zakresie stosowania alternatywnych praktyk utrzymywania porządku publicznego, które nie zagrażają życiu manifestantów ani zatrzymanych; wzywa państwa członkowskie, aby w oparciu o normy, zalecenia i wytyczne ONZ opracowały ogólnounijne wytyczne dotyczące przejrzystego, niezależnego i spójnego procesu wyboru, testowania i wypróbowywania broni używanej przez funkcjonariuszy organów ścigania; zauważa, że w ocenie tej należałoby określić zgodność z międzynarodowymi normami i prawem w zakresie praw człowieka przed rozpoczęciem procesu wyboru i rozmieszczenia; wzywa państwa członkowskie, aby gromadziły dane dotyczące wszystkich przypadków użycia siły, tak by umożliwić dokumentowanie używania i nadużywania siły, jego nieoczekiwanych konsekwencji, a także przypadków obrażeń i śmierci oraz ich przyczyn; z zaniepokojeniem odnotowuje stosowanie nadmiernej siły przez organy ścigania we Francji; podkreśla, że francuska policja jest mocniej uzbrojona niż większość sił policyjnych w UE; wyraża zaniepokojenie faktem, że organy ścigania we Francji prowadzą również arbitralne zatrzymania manifestantów, co stanowi naruszenie ich prawa do wolności, gdyż większość zatrzymanych jest zwalnianych w ciągu kilku godzin bez jakichkolwiek zarzutów;

55. z głębokim zaniepokojeniem odnotowuje, że w całej UE nadal zgłaszane są liczne przypadki nieproporcjonalnego użycia siły przeciwko pokojowym manifestantom, w tym ich pobicia; zauważa, że organy ścigania w niektórych państwach członkowskich coraz częściej używają „broni nieśmiercionośnej” do kontrolowania lub rozpraszania manifestantów, w wyniku czego wiele osób w ostatnich latach odniosło poważne rany, dlatego konieczne są jasne wytyczne dotyczące stosowania tej broni;

56. uważa, że w niektórych miejscach w UE warunki dotyczące wolności wypowiedzi i zgromadzeń są niepokojące; zaznacza, że ograniczenia prawa do pokojowych zgromadzeń nie mogą co do zasady opierać się na treści przekazu uczestników protestu, gdyż prawo do pokojowych zgromadzeń jest ściśle powiązane z prawem do wolności wypowiedzi, z wyjątkiem zgromadzeń mających na celu podżeganie do przemocy; nalega, by ustawy i praktyki dotyczące zgromadzeń zawsze były zgodne z międzynarodowymi standardami praw człowieka dotyczącymi wolności zgromadzeń i działań policyjnych wobec demonstracji, łącznie z zapewnianiem gruntownych szkoleń dotyczących praw człowieka dla funkcjonariuszy policji; wzywa państwa członkowskie, aby nie przyjmowały ustaw lub praktyk, które w sposób prewencyjny ograniczałyby prawo do pokojowego zgromadzania się lub penalizowałyby demonstrantów z wyprzedzeniem bez nadzoru sądowego;

57. wyraża głębokie zaniepokojenie licznymi przypadkami, w których policja nadużywała siły wobec grup mniejszościowych, np. Romów, do czego dochodziło w różnych państwach członkowskich; wzywa władze państw członkowskich, aby w pełni i niezależnie zbadały wszystkie takie przypadki; z głębokim zaniepokojeniem odnotowuje, że w ciągu trzech lat w Grecji zabitych zostało trzech młodych Romów i że nie przeprowadzono szczegółowych dochodzeń w tych sprawach;

Równość, niedyskryminacja i pluralizm

58. zauważa, że erozja demokracji i praworządności oraz podważanie praw mniejszości często idą w parze, i ponownie podkreśla, że w przyszłych sprawozdaniach potrzebne jest kompleksowe podejście do monitorowania demokracji, praworządności i praw podstawowych; ubolewa nad brakiem postępów w zakresie ochrony mniejszości w całej UE; potępia mowę nienawiści wobec grup mniejszościowych, w tym ze strony osób urzędników państwowych i osób pełniących funkcje polityczne;

59. podkreśla, że trzeba zwalczać wszelkiego rodzaju dyskryminację, mowę nienawiści i przestępstwa ukierunkowane konkretnie na grupy mniejszościowe oraz członków mniejszości narodowych, etnicznych, językowych i religijnych; wzywa Komisję, aby w następnym sprawozdaniu uwzględniła nowy specjalny filar dotyczący tej sprawy, obejmujący wszystkie formy ksenofobii, rasizmu, antysemityzmu, islamofobii, antycyganizmu, fobii wobec osób LGBTIQ, mowy nienawiści i dyskryminacji we wszystkich państwach członkowskich;

60. jest zaniepokojony niedawnym gwałtownym wzrostem antysemityzmu, w tym aktami przemocy, zastraszaniem i symbolami nienawiści eksponowanymi w przestrzeni publicznej;

61. jest również zaniepokojony poziomem islamofobii w UE, w tym kampaniami oszczerstw i dezinformacją;

62. wyraża rozczarowanie powolnym rozwiązywaniem przez Komisję problemu nieprzestrzegania przez państwa członkowskie przepisów i orzeczeń dotyczących praw podstawowych; apeluje do Komisji, która stoi na straży Traktatów, aby wywiązywała się z obowiązku egzekwowania prawa UE dotyczącego praw człowieka i nie polegała tylko na występowaniu do sądów przez samych obywateli domagających się stosowania prawa UE; zaleca Komisji, aby w szczególności podejmowała działania w związku z niewykonywaniem wyroków TSUE na podstawie art. 260 ust. 2 TFUE i rozporządzenia dotyczącego warunkowości w zakresie praworządności, w przypadkach nieprzestrzegania prawa;

63. wzywa państwa członkowskie UE, aby uczyniły ochronę praw osób LGBTIQ+ rzeczywistym i przekrojowym priorytetem we wszystkich obszarach polityki; wzywa Komisję, aby wykorzystwała wszelkie dostępne środki w celu zapewnienia poszanowania praw osób LGBTIQ w całej UE, w tym wszczynając przeciwko państwom członkowskim postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego; wzywa państwa członkowskie, aby uwzględniły 12 zaleceń Komitetu Sterującego Rady Europy ds. Walki z Dyskryminacją, Różnorodności i Włączenia Społecznego dotyczących zwalczania przestępstw z nienawiści przeciwko osobom LGBTIQ+, a także zalecenia Europejskiej Komisji przeciwko Rasizmowi i Nietolerancji⁽⁴⁷⁾; odnotowuje niedawny rumuński projekt ustawy mający na celu zastosowanie się do wyroku TSUE w sprawie Coman z 2018 r.⁽⁴⁸⁾, a także odnotowuje, że ten projekt ustawy krytykowany za to, że wykonuje ten wyrok jedynie bardzo wąsko i nie gwarantuje równych praw parom osób tej samej płci⁽⁴⁹⁾; wzywa wszystkie inne państwa członkowskie, które nie uznają prawnie związków osób tej samej płci, takie jak Bułgaria, Litwa, Polska, Rumunia i Słowacja, aby zagwarantowały prawną możliwość zawierania takich związków;

64. głęboko ubolewa, że w niektórych państwach członkowskich nadal nie jest możliwe prawne uzgodnienie płci poprzez zmianę aktu stanu cywilnego; ubolewa, że rząd Bułgarii nie podejmuje wysiłków, by opracować wiarygodny plan działania w celu wykonania wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 9 lipca 2020 r. w sprawie Y.T. przeciwko Bułgarii; przypomina, że Bułgarii ciągle nie wykonała wyroku TSUE w sprawie Sary (C-490/20);

65. wzywa do włączenia względów orientacji seksualnej, tożsamości płciowej, ekspresji płciowej i cech płciowych do unijnych ram prawnych przeciwdziałania dyskryminacji, w oparciu o szeroką interpretację względów orientacji seksualnej i płci oraz zasadę równości kobiet i mężczyzn ustanowioną w Traktatach; zauważa, że zagwarantuje to wszystkim obywatelom Unii pewność prawa i kompleksowość ochrony oraz że ta interpretacja została już uzgodniona przez współprawodawców we wniosku dotyczącym dyrektywy w sprawie norm dla organów ds. równości w dziedzinie równego traktowania i równości szans kobiet i mężczyzn w zakresie zatrudnienia i pracy (COM(2022)0688);

66. domaga się europejskiego zakazu „praktyk konwersyjnych”; domaga się zakazu okaleczania narządów płciowych, którego doświadczają również osoby interseksualne; domaga się zakazu przymusowych aborcji i przymusowej sterylizacji, które stanowią formę przemocy ze względu na płeć i szczególnie dotyczą osoby z niepełnosprawnościami; podkreśla znaczenie poszanowania samostanowienia i autonomii oraz promowania zdrowia fizycznego i psychicznego osób LGBTIQ+; podkreśla, że zgodnie ze stanowiskiem Parlamentu w sprawie wniosku dotyczącego dyrektywy w sprawie zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (COM(2022)0105) do wykazu przestępstw zwalczanych na szczeblu UE należy dodać okaleczanie żeńskich narządów płciowych, okaleczanie narządów płciowych osób interseksualnych i przymusową sterylizację;

67. ponownie podkreśla, że prawa kobiet są prawami człowieka i że nic nie uzasadnia regresu praw i autonomii kobiet; potępia w szczególności atak na zdrowie seksualne i reprodukcyjne oraz prawa kobiet i dziewcząt w niektórych państwach członkowskich; uważa, że prawo do bezpiecznej i legalnej aborcji powinno być zapisane w karcie;

68. podkreśla, że przemoc ze względu na płeć, zarówno w internecie, jak i poza nim, jest szczególnie poważnym przestępstwem i powszechnie występującym pogwałceniem praw podstawowych i wolności w Unii, któremu należy skuteczniej i z większą determinacją przeciwdziałać w oparciu o wspólną podstawę; podkreśla, że przemoc ze względu na płeć jest wynikiem mających wymiar transgraniczny społecznych i systemowych różnic w traktowaniu kobiet i mężczyzn; zwraca w szczególności uwagę na rosnącą liczbę dobrze zorganizowanych i mających charakter transgraniczny ruchów antygenderowych, antyfeministycznych i skierowanych przeciw osobom LGBTIQ+; uważa ponadto, że wymiar transgraniczny cyberprzemocy ze względu na płeć oraz ogromne skutki indywidualne, gospodarcze i społeczne przemocy ze względu na płeć we wszystkich państwach członkowskich potwierdzają potrzebę zwalczania przemocy ze względu na płeć w jej wielu wymiarach w oparciu o wspólną unijną podstawę;

69. podkreśla, że brak wspólnego trybu zwalczania przemocy wobec kobiet i dziewcząt oraz innych form przemocy ze względu na płeć wynika również z braku minimalnych zasad dotyczących definicji przestępstw i kar; zauważa, że obejmuje to wspólną definicję przemocy ze względu na płeć oraz minimalne zasady dotyczące kluczowych kwestii takich jak zapobieganie, niski poziom zgłaszania, ochrona i wspieranie ofiar oraz zadośćuczynienia dla ofiar, a także ściganie sprawców; podkreśla, że przyjęte podejścia i poziomy zaangażowania państw członkowskich w zapobieganie przemocy ze względu na płeć i jej zwalczania znacznie się różnią, w związku z czym wspólne podejście przyczyniłoby się również do ścigania przestępstw w operacjach transgranicznych;

⁽⁴⁷⁾ Rada Europy, Komitet Sterujący ds. Walki z Dyskryminacją, Różnorodności i Włączenia Społecznego, Przegląd tematyczny wdrożenia zalecenia CM/Rec(2010)5, 14 września 2023 r. Rada Europy, Europejska Komisja przeciwko Rasizmowi i Nietolerancji (ECRI), Zalecenie polityczne ECRI nr 17 w sprawie zapobiegania nietolerancji i dyskryminacji wobec osób LGBTI oraz zwalczania tych zjawisk, 28 września 2023 r.

⁽⁴⁸⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 5 czerwca 2018 r., odesłanie prejudycjalne na podstawie art. 267 TFUE skierowane przez Curtea Constituțională (Trybunał Konstytucyjny Rumunii), ECLI:EU:C:2018:385.

⁽⁴⁹⁾ Euractiv, Romanian LGBTQ+ community wants equal rights, not special conditions [Rumuńska społeczność LGBTQ+ chce równych praw, a nie specjalnych warunków], 22 września 2023 r.

70. uważa, że wprawdzie krajowe ordynacje wyborcze nie podlegają kompetencji Unii, jednak wszystkie organy wybieralne w Unii Europejskiej powinny reprezentować zróżnicowane głosy elektoratu; wyraża głębokie zaniepokojenie niektórymi systemami wyborczymi w całej Unii, które tłumią pluralizm, np. przez wprowadzenie wysokiego progu wyborczego; zachęca do krajowych reform wyborczych w przypadkach, w których duże części ludności nie są reprezentowane;

71. głęboko ubolewa nad licznymi przypadkami śmierci uchodźców i migrantów na morzu, którzy często są ofiarami handlu ludźmi oraz doświadczają nieludzkiego i poniżającego traktowania bez poszanowania ich bezpieczeństwa lub praw podstawowych; przypomina państwom członkowskim, że na mocy międzynarodowego prawa morskiego spoczywa na nich obowiązek udzielania pomocy osobom znajdującym się w niebezpieczeństwie, i wzywa do ustanowienia kompleksowej unijnej misji poszukiwawczo-ratowniczej realizowanej przez właściwe organy państw członkowskich i Frontex; odnotowuje pracę Frontexu i jego urzędnika ds. praw podstawowych, a także Agencji UE ds. Azylu; zaznacza, że potrzebny jest skuteczny unijny system azylowy respektujący prawa człowieka; odnotowuje postęp w odniesieniu do nowego paktu o migracji i azylu, umożliwiający jego przyjęcie przed końcem obecnej kadencji parlamentarnej;

72. z zadowoleniem przyjmuje fakt, że 15 lutego 2024 r. Grecja stała się szesnastym krajem członkowskim, który ustanowił przepisy dotyczące równości małżeńskiej; grecki parlament przyjął przełomową ustawę legalizującą małżeństwa osób tej samej płci i przyznającą pełne prawa rodzicielskie parom tej samej płci;

Przekrojowe ustalenia dotyczące stanu demokracji, praworządności i praw podstawowych w całej UE

73. w związku z powyższym wyraża głębokie zaniepokojenie erozją demokracji, praworządności i praw podstawowych w całej UE; podkreśla, że choć już stan rzeczy przedstawiony w sprawozdaniu Komisji na temat praworządności świadczy o licznych problematycznych zjawiskach, sytuacja wydaje się jeszcze bardziej niepokojąca, jeśli uwzględnić inne niezależne sprawozdania i źródła; podkreśla, że erozja tych wartości w państwach członkowskich zagraża instytucjom UE i sytuacji w UE jako całości, nawet jeśli niektóre państwa członkowskie wzorową chronią i promują te wartości;

74. podkreśla, że nie jest to jedynie abstrakcyjny wniosek, lecz że ten stan rzeczy wpływa na codzienne życie obywateli i funkcjonowanie przedsiębiorstw w UE, mierzących się na przykład z problemem niewydajnego lub zależnego sądownictwa i szerzącej się korupcji oraz braku dostępu do niezależnego i wysokiej jakości dziennikarstwa; podkreśla, że podważa to zaufanie do naszego systemu demokratycznego opartego na praworządności; uważa, że przywrócenie poszanowania wartości UE w państwach członkowskich ma zasadnicze znaczenie dla zapobieżenia dezintegracji naszych społeczeństw i Unii; wzywa Komisję, Radę i Radę Europejską do pełnego przyznania, że demokracja, praworządność i prawa podstawowe nie są sprawami wyłącznie krajowymi, lecz są bezpośrednio istotne dla Unii Europejskiej i jej instytucji;

75. wzywa państwa członkowskie do pełnego przestrzegania wartości, na których opiera się Unia, zapisanych w art. 2 TUE; w związku z tym wzywa państwa członkowskie, aby respektowały zasady legalności i pewności prawa, zapobiegały nadużywaniu władzy oraz zapewniły równość wobec prawa i niedyskryminację, dostęp do wymiaru sprawiedliwości, podział władzy, niezależność wymiaru sprawiedliwości oraz ochronę praw człowieka, ponieważ są to kluczowe zasady prawidłowego funkcjonowania mechanizmów kontroli i równowagi w każdej zdrowej demokracji; wzywa Komisję do niezależnego przeanalizowania, czy zasady te są przestrzegane we wszystkich państwach członkowskich;

Egzekwowanie prawa UE

76. zauważa, że zasadniczym warunkiem praworządności w UE jest właściwe egzekwowanie całego jej prawa; potępia niekiedy otwarte i nieskrywane nieprzestrzeganie przez niektóre państwa członkowskie prawa UE w różnych dziedzinach, takich jak prawo do skutecznej ochrony sądowej, przepisy antykorupcyjne, azyl, wykonywanie sankcji i prawo dotyczące praw człowieka; podkreśla, że grozi to uczynieniem UE strefą bezprawia, w której niektóre państwa członkowskie uważałyby się za stojące ponad innymi, a prawa i wolności obywateli UE nie byłyby chronione w równym stopniu;

77. przypomina Komisji, że jej nadrzędnym zadaniem jest stać na straży Traktatów; podkreśla, że przedstawienie sprawozdania nie wystarczy, aby wzmocnić praworządność w Unii, lecz że sprawozdanie to powinno prowadzić do konkretnych działań w zakresie egzekwowania prawa, zwłaszcza gdy zalecenia nie są w pełni przestrzegane;

78. głęboko ubolewa, że Komisja nie podejmuje bardziej zdecydowanych działań w celu egzekwowania prawa UE; w związku z tym wzywa Komisję, aby wszczyniała więcej nowych postępowań w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, a w już toczących się postępowaniach działała odważniej i szybciej; wzywa Komisję do systematycznego korzystania z procedur przyspieszonych i wniosków o środki tymczasowe przed TSUE; wzywa Komisję, aby nie wykorzystywała „dialogu” z państwami członkowskimi ani procedury EU Pilot jako elastycznego środka pozwalającego uniknąć wszczynania faktycznych postępowań w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego; wzywa Komisję, aby zrewidowała swoją politykę – określoną w komunikacie z 2022 r. w sprawie egzekwowania prawa UE – niewszczyniania postępowań w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego w przypadkach roszczeń „indywidualnych”, ponieważ powoduje ona, że obywatele w całej UE są w poważnym stopniu pozbawieni praw, zwłaszcza gdy ich rządy odmawiają przestrzegania prawa UE lub wyroków TSUE, również dlatego, że większość tych spraw nie ma charakteru wyłącznie indywidualnego, lecz dotyczy kwestii strategicznych i podstawowych;

79. zauważa utrzymujący się problem niepełnego wykonywania wyroków ETPC, a także decyzje Komitetu Ministrów Rady Europy; z zadowoleniem odnotowuje, że od 2022 r. sprawozdanie na temat praworządności zawiera systemowe wskaźniki wdrożenia wyroków wiodących ETPC; wzywa jednak Komisję, aby opracowała tablicę wyników służącą monitorowaniu wdrażania każdego wyroku TSUE i ETPC dotyczącego demokracji, praworządności i praw podstawowych oraz w całości ujmowała ją w sprawozdaniu rocznym na temat praworządności; wzywa państwa członkowskie, aby bezzwłocznie wykonały zaległe wyroki, a także wzywa Komisję, aby oceniła konsekwencje pod względem zgodności z prawem UE i w razie potrzeby wszczęła postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego;

Sprawozdanie na temat praworządności jako narzędzie

80. z zadowoleniem przyjmuje sprawozdanie na temat praworządności jako kluczowy fundament zestawu instrumentów na rzecz praworządności w UE i pochwała Komisję za dostarczenie dobrze napisanego sprawozdania opartego na dokładnych badaniach; przypomina, że roczne sprawozdanie na temat praworządności wprowadzono w odpowiedzi na rezolucję Parlamentu przyjętą na podstawie sprawozdania ustawodawczego z własnej inicjatywy z 2016 r. ⁽⁵⁰⁾;

81. uznaje, że sprawozdanie na temat praworządności stało się punktem odniesienia dla prac instytucji unijnych nad kwestiami praworządności w UE i w poszczególnych państwach członkowskich; dostrzega ciągłe zobowiązanie Komisji na przestrzeni lat do zwiększenia istotności sprawozdania, na przykład włączenie zaleceń dla poszczególnych krajów do poprzedniego sprawozdania oraz ocenę ich wypełnienia w obecnym sprawozdaniu;

82. przyznaje, że sprawozdanie Komisji na temat praworządności stało się bardziej kompleksowe niż początkowo (2020 r.); ubolewa jednak, że zasadnicze elementy rezolucji Parlamentu z 2016 r. nie zostały jeszcze wdrożone i że Komisja nie zastosowała się w pełni do zaleceń sformułowanych przez Parlament w poprzednich rezolucjach; zachęca Komisję do podjęcia działań w celu rozwiązania tego problemu; ubolewa w szczególności, że w 2023 r. sprawozdanie nie zostało znacząco rozszerzone przez dodanie nowego kompleksowego filaru; apeluje o uwzględnienie w sprawozdaniu rocznym brakujących istotnych elementów listy kontrolnej Komisji Weneckiej z 2016 r. dotyczącej praworządności, takich jak zapobieganie nadużywaniu władzy, równość wobec prawa i niedyskryminacja; podtrzymuje swoje stanowisko, że sprawozdanie powinno obejmować pełny zakres wartości określonych w art. 2 TUE, ponieważ nie można ich rozpatrywać oddzielnie; wzywa Komisję, aby w przyszłym roku rozszerzyła zakres sprawozdania;

83. z zaniepokojeniem zauważa, że Komisja, dążąc do rzeczowości i obiektywności, niekiedy staje się zbyt dyplomatyczna i nieprecyzyjna przy identyfikowaniu problemów związanych z praworządnością w państwach członkowskich; ubolewa, że eufemistyczny język oraz sztucznie równa liczba konkluzji i zaleceń dotyczących poszczególnych państw członkowskich ukrywają rzeczywiste różnice między państwami członkowskimi; ponawia zalecenie rozróżnienia między naruszeniami systemowymi a indywidualnymi, aby uniknąć ryzyka bagatelizowania najpoważniejszych naruszeń praworządności; wzywa Komisję do wyraźnego zaznaczenia, że państwa członkowskie, które systematycznie, celowo i poważnie naruszają wartości określone w art. 2 TUE przez pewien czas, mogą nie spełniać wszystkich kryteriów demokracji; uważa, że ocena realizacji zaleceń powinna być bardziej precyzyjna i jakościowa oraz powinna opierać się nie tylko na zmianach legislacyjnych, lecz także na rzeczywistych i niezależnych dowodach ich wdrożenia w praktyce; przypomina o konieczności opracowania harmonogramu, celów i konkretnych działań na potrzeby wdrażania zaleceń oraz wyszczególnienia możliwych konsekwencji w przypadku ich niewykonania; odnotowuje niekiedy rażące różnice między streszczeniami rozdziałów dotyczących poszczególnych krajów a szczegółową treścią samych rozdziałów i sugeruje interwencję redakcyjną;

⁽⁵⁰⁾ Dz.U. C 215 z 19.6.2018, s. 162.

84. potwierdza, że wiele z tych problemów można rozwiązać przez zaangażowanie niezależnego zespołu ekspertów w przygotowanie sprawozdania, ponieważ będą oni mniej związani względami dyplomatycznymi; wzywa Komisję, aby przemyślała swoje stanowisko w tej kwestii i rozważyła wszystkie możliwości zaangażowania niezależnych ekspertów w pracę nad kolejnymi sprawozdaniami na temat praworządności; ponownie wzywa Komisję, aby zwróciła się do Agencji Praw Podstawowych o doradztwo metodyczne i przeprowadzenie badań porównawczych w celu doprecyzowania kluczowych obszarów sprawozdania rocznego, z uwagi na ścisły związek między prawami podstawowymi a praworządnością;

85. dostrzega wysiłki Komisji na rzecz prowadzenia różnorodnych konsultacji i zbierania różnego rodzaju uwag w każdym państwie członkowskim, w tym od organów krajowych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego; wzywa Komisję, aby rozszerzyła te działania oraz, na ile to możliwe, prowadziła wizyty na miejscu w państwach członkowskich, a nie wizyty wirtualne, gdyż może to zapewnić pełniejszy i bardziej kontekstowy obraz sytuacji lokalnej; przypomina w szczególności o znaczeniu konsultacji z przedstawicielami zawodów prawniczych, np. za pośrednictwem izb adwokackich i stowarzyszeń sędziowskich;

86. dostrzega rolę notariuszy w licznych państwach członkowskich, którzy faktycznie wykonują zadania sądów; uważa, że w kolejnych sprawozdaniach na temat praworządności w odpowiednich rozdziałach dotyczących poszczególnych krajów należy uwzględnić wkład notariuszy w standardy praworządności;

87. z zadowoleniem przyjmuje decyzję Komisji o rozszerzeniu zakresu geograficznego przyszłych sprawozdań na temat praworządności, aby objąć nimi kraje kandydujące, zgodnie z wcześniejszymi apelami Parlamentu ⁽⁵¹⁾;

88. uważa, że aby zapewnić stałe znaczenie i wpływ sprawozdania, najlepszym sposobem jest stałe i ambitne poszerzanie jego zakresu, nieunikanie trudnych kwestii i egzekwowanie zaleceń;

89. apeluje do Komisji o większe inwestycje w upowszechnianie wiedzy na temat wartości Unii i stosowanych narzędzi, w tym sprawozdania rocznego, w szczególności w państwach, w których sytuacja budzi poważne zaniepokojenie;

90. potwierdza, że monitorowanie sytuacji nie wystarcza, zatem sprawozdanie roczne na temat praworządności nie jest celem samym w sobie, lecz powinno prowadzić do konkretnych działań w zakresie egzekwowania prawa w odniesieniu do stwierdzonych niedociągnięć; wzywa zatem Komisję do zapewnienia, by to sprawozdanie na temat praworządności stanowiło faktycznie nieodłączną część całego procesu w ramach mechanizmu praworządności jako całości, oraz do zagwarantowania pełnego wykorzystania kompletnego zestawu instrumentów na rzecz praworządności, jakim dysponuje, w tym art. 7 TUE w przypadkach, w których w sprawozdaniu na temat praworządności rok po roku stwierdza się ciągłe naruszenia w danym państwie członkowskim;

Współpraca międzyinstytucjonalna i procedury dotyczące praworządności

91. odnotowuje ocenę dialogu na temat praworządności przeprowadzoną przez Radę oraz ogłoszone stanowisko Rady, zgodnie z którym rozważy ona dalszą ewentualną współpracę międzyinstytucjonalną w tym kontekście; wzywa Radę, aby zadbała o większy pluralizm dialogu na temat praworządności, zapraszając na swoje sesje przedstawicieli innych instytucji i zainteresowanych stron, w szczególności organów Rady Europy, takich jak Komisja Wenecka, Komisarz ds. Praw Człowieka, a także przedstawicieli Parlamentu Europejskiego;

92. ubolewa, że Komisja i Rada dotychczas odrzucały propozycję Parlamentu dotyczącą zawarcia porozumienia międzyinstytucjonalnego w sprawie demokracji, praworządności i praw podstawowych; potwierdza swoją gotowość do wznowienia rozmów na temat tego porozumienia;

93. w międzyczasie wzywa pozostałe instytucje, aby przynajmniej rozważyły dalszą współpracę w kontekście proponowanego międzyinstytucjonalnego projektu pilotażowego dotyczącego demokracji, praworządności i praw podstawowych, co pomogłoby w budowaniu zaufania między instytucjami w praktyce, w szczególności przez wymianę praktyk w zakresie monitorowania, dialogu i spotkań;

94. wobec niechęci Komisji i Rady zwraca się do Prezydium o zorganizowanie procedury udzielania zamówień publicznych, aby utworzyć tymczasowy zespół niezależnych ekspertów pod auspicjami Parlamentu, w myśl zobowiązania podjętego we wcześniejszych rezolucjach; zespół taki doradzałby Parlamentowi w kwestii przestrzegania wartości zapisanych w art. 2 TUE w poszczególnych państwach członkowskich, a także dałby przykład funkcjonowania takiego zespołu w praktyce;

⁽⁵¹⁾ Dz.U. C 341 z 27.9.2023, s. 2.

95. potępia całkowity brak postępów w toczących się procedurach na podstawie art. 7 ust. 1 TUE; wzywa Radę do zajęcia się każdym nowym zdarzeniem mającym wpływ na praworządność, demokrację i prawa podstawowe; ponownie zwraca się do Rady, aby uwzględniła zalecenia w ramach tej procedury, podkreślając, że dalsze zwlekanie z podjęciem takich działań będzie oznaczać naruszenie zasady praworządności przez samą Radę; domaga się poszanowania roli i kompetencji Parlamentu;

96. wzywa Komisję, aby we wszystkich instrumentach i procesach budżetowych uwzględniała, ściśle monitorowała i gwarantowała warunki dotyczące demokracji, praworządności i praw podstawowych; potwierdza poważne zaniepokojenie decyzją Komisji uznającą, że horyzontalny warunek podstawowy dotyczący Karty został spełniony w odniesieniu do niezależności sądów, co umożliwiło władzom węgierskim składanie wniosków o zwrot kosztów w wysokości do 10,2 mld EUR, mimo że nawet pod niedawnych reformach Węgry nie spełniają standardów niezależności wymiaru sprawiedliwości określonych w Karcie; wzywa Komisję i Radę, aby w razie potrzeby nadal niezwłocznie stosowały rozporządzenie w sprawie warunkowości w zakresie praworządności i nie uchylały środków przyjętych w przypadku Węgier, dopóki wszystkie warunki wstępne i kamienie milowe nie zostaną skutecznie spełnione; wzywa Komisję, aby rygorystycznie sprawdzała, czy w planach odbudowy i zwiększania odporności poszczególnych państw członkowskich spełnione są kamienie milowe związane z praworządnością, stanowiące warunek wypłat środków finansowych, o które zwracają się państwa członkowskie; wzywa Komisję, aby powierzyła główną odpowiedzialność za stosowanie tych warunków komisarzom odpowiedzialnym za praworządność;

o
o o

97. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, rządów państw członkowskich i Komisji.

_____